

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petna vrsta mal
oglasni po K 4.— in K 6.—
veliki oglasni nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izba za vsak dan izveščen
ponedeljka in četrta po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina:

za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120.—
za pol leta " " " 60.—
za četrt leta " " " 35.—
za en mesec " " " 10.—

za inozemstvo:

oselečno " " " Din. 210.—
mesečno " " " " 15.—

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji " " " Din. 15.—
v inozemstvu " " " " 35.—

Posamna štev. 75 par.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nevrnjeni pismi se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, uprav. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 36.011, sarajev. 7563, praška in dunaj. 24.797

Žerjavoslavija.

Novembarski dnevi leta 1918 so bili dnevi prekipajočega narodnega navdušenja. Živeli smo v samih praznikih, ženske so plakale vsled narodnega navdušenja, možje so si podajali roke in se poljubljali, otroci so se vriskaje ovijali v narodne barve, nad vsemi pa je plaval zlati beseda: »Svoboda! Svoboda!« V istih dneh in ob času istega navdušenja pa je stopila skupaj trgovska komanditna družba, ki ji je stal na čelu dr. G. Žerjav ter sklenila, kako bi najobsestonskeje eksploatirala zlato v novi svobodi. Ko je prihajalo nato v narodno navdušenje ljudske mase premišljevanje o gospodarski ureditvi naše nove države, je ljudstvo klicalo: »Socializacija, socializacija!« In tedaj je maloštevilna trgovska družba po svojih glasilih vrgla novo krilatico: »Nacionalizacija!« Za socializacijo še ni prišel čas, prva stopinja k njej se glasi nacionalizacija. In ljudstvo, naslanjajoče se na učinkih politične svobode in hrepeneče po gospodarski svobodi, je klicalo: Da, tudi nacionalizacijo sprejmemo!

In gospodje so nacionalizirali.

Začeli so pri koroškem svincu. Bil je državna last, torej že nacionaliziran, ter bil namenjen, da se iz njegove prodaje ustvari propagandni fond za Koroško. Toda nacionalizirali so ga še enkrat zato in tako, da so iz njega tekli fondi v »Jutrovo« tiskarno. Nacionalizacijo so nadaljevali. Na vrsto so prišla premoženja kranjskih Nemcev, tovarne in veleposvestva. Kjer ni šla zlahka, je šlo z grožnjo, kakor nas podučil včerajšnje »Poslano« g. Štefanovič, ki natančno popisuje, kako je bila nacionalizirana Bambergova tiskarna v Ljubljani. Bamberg je sicer Nemeč, toda brez njega bi ne bili mogoči ne Aškerc, ne Zupančič, ne Cankar in ne toliko drugih naših duševnih delavcev, ki so ravno pri Bambergu dobili svoje zatočišče. Toda to nič ne pomeni. Nacionalizacija se je izvršila tako, da so gospodje dobili tiskarno, vredno tedaj 3 milijone kron, v svoje roke za en milijon kron. To je vendar uspeh — za njihove žepce.

Gospodje so šli naprej in nacionalizirali dalje. S pomočjo tedaj vsemogočnega ravnatelja Jadranske banke Praprotnika so nacionalizirali tudi Trboveljsko družbo na Dunaju tako, da so pri tem sami zaslužili 170 milijonov kron in da je družba še naprej ostala v rokah dunajskih judov. To so naravnost ženični uspehi te družbe, ki se je stvorila ob času prevrata. Sijajno so eksploatirali zlato naše narodne svobode, duhovito so izrabili socialna gesla o socializaciji, da pomnože moč slovenskega kapitala. Pa saj so imeli tudi pravico do tega! Saj so bili med njimi narodni mučeniki, ki jih je Avstrija preganjala in celo obsodila radi goljufive krivde. Saj eden med njimi je imel tak mučeniški lovorjev venec okrog glave. Ali ni zato pošteno in pravično, da se vsa bogastva slovenske zemlje nacionalizirajo najprvo — za nje? Ali ni naravnost prevrten element, kdor se taki patriotični nacionalizaciji protivi? To je uvidel gosp. Bamberg in se je udal. Zakaj sedaj ne uvidijo trboveljski rudarji, da bi bilo edino pravo državotvorno delo od njih, ko bi za tako nacionalizirano Trboveljsko družbo zastoj delali? Ker tega ne uvidijo, jih bo treba kaznovati. Saj ima vendar vlada, v kateri sedi Žerjav, dovolj sredstev, da ukroti elemente, ki nočejo priznati, da je gloriolo narodnih mučnikov treba z zlatom obrobiti. In zato »Jutro«, kot glasilo teh narodnih mučnikov upravičeno kliče na pomoč državo in njene organe proti rudarjem, ki hočejo jesti in živeti, a ne le delati.

Ko je v četrtek prišlo v javnost, na kak način je družba gospodov: Praprotnik, dr. Kavčnik, dr. Brezigar, dr. Lipold, Anton Kristan in dr. Žerjav nacionalizirala Trboveljsko družbo, smo pričakovali, da bo »Jutro«, kot glasilo sedanje vlade in teh gospodov, te vesti odločno zavrnilo. Na mestu vsega tega pa beremo v »Jutru« med drugim sledeči naravnost cinichen odgovor: »Včerajšnje glasilo gosp. Kamenaroviča »Jugoslavija« prinaša o nacionalizaciji Trboveljske premogokopne družbe daljši članek, ki se v našem

(1) časopisu označuje kot senzacija, četudi iz njega na prvi pogled odseva zavist, ker ni nacionalizacije tega velikega in za gospodarstvo velevažnega podjetja izvedla banka Kamenaroviča, pač pa »Slavenska banka«. To, kar piše »Bankoslavija« o tej nacionalizaciji, moglo bi se na enak ali sličen način pisati o vseh industrijah in podjetjih, ki so prešla v domače roke, bodisi po tej ali oni banki. Ministrstvo (Kateri minister? Ali dr. Žerjav? Op. ur.), ki je odobrilo nacionalizacijo družbe ter med drugimi kavitelami zahtevalo tudi zaporo njenih delnic, se je v polni meri zavedalo važnosti potrebe, da ostane ta premogovnik pod odločilno domačim vplivom. (O tem številke drugače govore! Op. ur.) Trboveljska premogokopna družba prenese v kratkem vse svoje urade v Ljubljano, kjer je njen sedež in kjer se dovršuje velika nova palača na Aleksandrovi cesti. Ako se sedaj Kamenarovič hudeje, da mu je kdo drugi pred nosom prevzel nacionalizacijo, je sicer razumljivo, ni pa pametno, da to javno kaže. — V drugi notici pa »Jutro« odgovarja, da dr. Žerjav

ni upravni svetnik »Slavenske banke«. Tega nihče trdil ni, ker gre tu le za Trboveljsko družbo. Vprašanje je, v koliko je minister dr. Žerjav s svojimi prijatelji udeležen pri tej. Da bi vsi bankirski kapitalisti tako nacionalizirali, to »Jutro« verjame. Toda, tu gre za to, kako so Jutrovič z dr. Žerjavom nacionalizirali Trboveljsko družbo.

S takim ciničnim odgovorom »Jutro« le potrjuje naravnost neverjetne vesti o nezaslišanem načinu nacionalizacije od strani družbe, katere je dr. Žerjava postavila za ministra socialne politike, za vrtarja na socialnem zelniku. In za to gre!

Tak je tedaj položaj v naši Žerjavoslaviji, kjer v zlati svobodi neomejeno vladajo prijatelji zlatega teleta, delovno ljudstvo pa strada.

Ko bi živeli v drugače urejenih razmerah, bi nam na zaključku tega premišljevanja ne bilo šele treba vpraševati se: »Kdo pravzaprav spada sedaj na zatožno klop?«

Vprašanje avstrijske republike v ospredju evropske politike.

Berlin, 25. avgusta. (Izv.) Kakor javlja »Matin«, je izjavil državni kancelar dr. Wirth avstrijskemu zveznemu kancelarju dr. Seiplu, da je združitev Avstrije z Nemčijo le še vprašanje dni. Wolfov urad pa ugotavlja, da taka izjava ni bila nikdar podana. Zaključki, ki jih izvaja med drugimi »Intransigeant« iz tega, so le prazne kombinacije.

Rim, 24. avgusta. (Izv.) Minister zunanjih poslov Schanzer in zvezni kancelar dr. Seipel sta prispela v Verono. Po poročilu »Tribune« se jutrišnje konference udeležijo s strani Italije minister zunanjih poslov Schanzer in generalni tajnik v ministrstvu zunanjih poslov senator Contarini, z avstrijske strani pa zvezni kancelar dr. Seipel in avstrijski poslanik na Kviralu Kwiatkowski.

Verona, 25. avgusta. (Izv.) Danes dopoldne so se vršila posvetovanja med avstrijskim zveznim kancelarjem dr. Seiplom in italijanskim ministrom zunanjih poslov Schanzerjem, katerim so prisostvovali tudi

avstrijski finančni minister Segur, avstr. poslanik v Rimu Kwietowski in senator Contarini. Pogajanja so bila ob 13. prekinjena in se bodo popoldne nadaljevala. Mestni načelnik je priredil dr. Seiplu in Schanzerju zajutrek.

Rim, 25. avgusta. (Izv.) Tisk se neprestano bavi s avstrijskim vprašanjem. »Messaggero« pravi, da Italija želi, da se ohrani samostojnost Avstrije ter da bo Italija provocirala v plenarni seji Zveze narodov 4. septembra sklep, da se Avstriji dovoli pomoč v interesu zavarovanja miru. »Giornale di Roma« se zavzema za to, da se dovoli Avstriji trajna finančna pomoč od vseh držav z Združenimi državami vred. List poudarja ponovno, da Italija ne bo trpela nikakršne nadvlade v Avstriji. »Paese« predbaciva italijanski politiki, da je napravila pogreško s tem, da je preprečila priključitev Avstrije k Nemčiji ter da se je potegnila na beneški konferenci za Mažarsko.

češko-jugoslovanska alijansa?

Marianske Laze, 25. avgusta. (Izv.) Jugoslovanski ministrski predsednik Pašić in češkoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš sta se sestala danes ob 10. v Marijskih Laznih. Posvetovanje, ki sta ga imela imenovana državnika, je trajalo ves dan. Razmotrivala sta vsa vprašanja mednarodne politike, predvsem pa ona, ki se tičejo obeh držav. Oba ministrska predsednika sta ugotovila popolno soglasje v svojih naziranjih. Končno sta razpravljala o vprašanju aliance med obema državama na temelju splošnega spo-

razuma. Poleg političnega dogovora sta se oba ministrska predsednika sporazumela glede novih odredb z ozirom na gospodarstvo, finance in trgovino, s katerimi naj se okrepi položaj obeh držav.

Marianske Laze, 25. avgusta. (Izv.) Ob 15. je sprejel kralj Aleksander češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Beneša, na kar se je podal ta k jugoslovanskemu ministrskemu predsedniku Pašiću. Omenjena državnika sta konferirala ob 17.30. Ministrski predsednik dr. Beneš je večer odpotoval v Prago.

Gospodarska kriza na češkem.

Praga, 25. avgusta. (Izv.) »Čas« javlja: Včeraj se je javila pri ministru za socialno politiko deputacija češkoslovaških strokovnih organizacij, da ga opozori na resnost trenutnega položaja, ki je nastal v industriji pod vplivom raznih okolištin, posebno pa radi naraščanja češke krone, vsled česar je izvoz zelo omejen. V zvezi s tem narašča v celi vrsti industrijskih panog brezposelnost. Nasprotno pa ni opaziti kakšnega ugodnega učinka dvigovanja češke krone v inozemstvu. Niti doma cene življenjskih potrebščin ne padajo, medtem ko je opaziti naraščanje brezposelnosti posebno v steklarski ter kovinski in teks-

tilni industriji. V steklarstvu je cela vrsta podjetij morala ustaviti obratovanje. Delegati so zahtevali v imenu zvez češkoslovaških strokovnih organizacij, da se posveti tem okoliščinam potrebna paznja ter so opozorili na predloge, ki so jih stavile tozadevne strokovne organizacije. Minister za socialno politiko je odgovoril deputaciji, da zasleduje vlada pozorno razvoj položaja ter da se bo tudi prihodnji ministrski svet pečal z zadevo. Tudi zastopniki raznih gospodarskih panog bodo poklicani k tem posvetovanjem, da se najdejo sredstva za odpomoč.

Mala antanta za pomoč Avstriji.

Belgrad, 25. avgusta. (Izv.) Kakor se doznava, so se zastopniki male antante sporazumeli, da je treba pomagati avstrijski državi. Na sestanku v Pragi se bo v prvi vrsti razpravljalo o tem vprašanju.

Pred rešitvijo srednjeevropskega problema.

V jeseni l. 1919. se je vršila v Parizu usodna seja vrhovnega sveta. Na tapetu so bila kočljiva vprašanja ureditve Evrope. Mnenja so bila deljena in obstanek antante je bil ogrožen. V pariških in londonskih listih je prevladovala nervoznost, politično ozračje je bilo do skrajnosti nabito z nevarnimi eksplozivni. Takrat ni vedel izhoda niti bistroumni Luigi Barzini, ki je brzojavil svojemu listu sledeče, vsekakor pa pomenljive besede: »Nekaj morečega leži v pariškem ozračju...«

V času, ko pišejo filozofi svetovnega slovesa o dekadenci današnje zapadne kulture, v času, ko se vije ta preizkušena Evropa, katero so popačili fanatični zagovorniki mirovnih paktov, v nepreglednih krizah gospodarskega značaja, se z resnostjo vprašujemo: kam plovemo?! Avstrija je v agoniji. Tisti šaljivci, ki so poudarjali, da je usoda prelata dr. Seipla zato posadila na stolec zveznega kancelarja, da bo vsaj duhovnik pri roki, ko bo treba mater Avstrijo v zadnji uri potolažiti, imajo — žalibog — prav.

Sicer še ne vemo, kako se bo reševalo najnovejše vprašanje, ki se je vsililo državnikom antante. Govori se o gospodarski kurateli, katero bi izvrševala Italija. Križeva pot dr. Seipla preko Prage, Berlina in Rima se v času, ko pišem te vrste, ni končala, in situacija se je trenutno spremenila le v toliko, da je iniciativa bankrotne Avstrije prenesla težišče rešitve iz Marijinih Laz v — Rim.

Lloyd George je striktno izjavil, da Anglija ne bo dala Avstriji za obnovo potrebnih kreditov. Schanzer je v Londonu izjavil, da Italija ne bo pripustila priključitve Avstrije k Nemčiji, še manj pa ustvaritve podonavske konfederacije, v kateri bi bila tudi Avstrija. To je velevažen moment, ki je za nadaljnje razmišljanje nujno potreben. Če namreč ob 12. uri ne bo prišla rešitev, stojimo v kratkem času pred gospodarskim kadavrom, ki bo osmradil ozračje cele Evrope. Zaenkrat segajo italijanske aspiracije s svojimi prsti jako daleč. Z gospodarsko alijanso, ki bi spojila avstrijske dežele z Italijo, koketirajo tudi vplivni dunajski krogi, katerim bi delitve med nasledstvene države ravno ne bila po volji.

Vzemimo, da bodo zavezniki res ponudili Italiji mandat za rešitev Avstrije. Ali in v koliko bi to dejstvo razveselilo dr. Beneša, ne moremo sklepati, ker je znano, da se nacionalni element češkoslovaške republike protivi vsakemu razširjevanju, ki bi utegnilo otežkočiti notranjo situacijo. Drugo vprašanje pa je to-le: Rešitev, kakršno si zamišljajo zavezniki, je provizorična. O tem ne more biti nobenega dvoma. Kaj pa potem, ko Italija ne bo mogla, vsled notranjih in gospodarskih težav, izpolniti napram svojem »varovancu« danih obveznosti? To je tisto vprašanje, ki željno pričakuje odgovora. Italija je navezana na uvoz žita. V njenih industrijskih mestih vlada pomanjkanje kruha. Komora in kabinet se nahajata v permanentni krizi. In država, v kateri se poulična fakinaža od časa do časa povzpne na stališče odgovorne vlade, naj bi urejevala problem, ki leži onstran njenih meja? Jasnó je kot beli dan, da konzulte ne vodijo idealni nagibi, dobra volja in resno stremljenje po rešitvi srednjeevropskega vprašanja, pač pa težnje za motenjem harmonije, s katero želi dr. Beneš oblagodari Srednjo Evropo. Italija se pripravlja na diplomatičen naskok slovanskega prestiža v osrčju Evrope. Stvar naše zunanje politike je, da v Marijinih Laznih prepusti vse niti, ki vežejo celi kompleks sorodnih problemov, opreznemu dr. Benešu. Če Mala antanta te velike preizkušnje ne absolvira, potem je izgubila v koncertu evropskih sil drugo vijolino, katero je parkrat že z uspehom uglasila. Gosp. Pašić je že prestar, da bi mogel na predvečer velikih dogodkov doumeti vso težo trenutnega položaja...

Preostane še torej samo ena realna koncepcija: ustvaritev gospodarske konfederacije srednjeevropskih držav. Je sicer »kamen spodtike«, nad katerim se

spodtika tako Italija kakor Francija, ali na koncu je vendarle definitivna rešitev. Mnenje, da se je l. 1918. v srednji Evropi razbil harmoničen gospodarski organizem v male drobce, ki se bore za obstanek, je neovrgljiva teza. Tam, kjer je pred leti še pulzirala zdrava gospodarska kri, stojijo danes kitajski zidovi v obliki carinskih granic, ki ovirajo (vsled karakterističnih obilic posameznih držav) ono predvojno občevarje dotičnih narodov. Propast Avstrije bi morali zdravniki bolne Evrope pripisovati dejstvu, da je bila nasilno amputirana. Narodi srednje Evrope ne morejo nastopiti ob vsaki priliki z ločenimi zahtevami pred evropski forum. Možnost resničnega napredka v gospodarskem oziru ponuja edinole najtesnejša združitev vseh prizadetih narodov. Predsodki, izvirajoči iz senžermenske, trianonske in nejliske »mirovne pogodbe« morajo ven iz ekspozicij prizadetih zunanjih ministrov, razlika med »premaganci« in »zmagovalci« mora izginiti, sicer ni niti v doglednih letih pričakovati izboljšanja! Dokler pa ne bo uvidevanja, da so »mirovne pogodbe« vzrok današnjega razkroja, ni rešitve srednje-evropskega vprašanja. To vprašanje bo rešila šele strašna kriza, v katero bodo zagazile nasledstvene države, ako ne bi upoštevale realnih dejstev. M. G.

Posledice francoskega šovl-nizma.

London, 25. avgusta. (Izv.) Ves tisk izraža veliko skrb, ki jo je v Angliji povzročila brezuspešnost berlinskih pogajanj in včerajšnji strašen padec nemške marke.

Konec premogarske stavke v Ameriki.

New York, 25. avgusta. (Izv.) Wolfov urad javlja iz Kansas City: Med rudarsko zvezo in delodajalci je sklenjen sporazum, glasom katerega se prične nemudoma z dobivanjem premoga v premogokopih Missouri, Kansas, Arkansas in Oclahova. Tudi konflikt v okraju Pennsylvania je končan. Z delom se prične takoj. Delavci obdržijo mezde, ki so jih imeli pred stavko.

PRESKRBA PASIVNIH KRAJEV Z ŽIVILI.

Belgrad, 25. avgusta. (Izv.) Ker je večina ministrov odsotnih, bo prihodnja seja ministrskega sveta šele 5. ali 6. septembra. Na tej seji se bo razpravljalo o prehrani pasivnih krajev. Nameravajo se osnovati privatne organizacije za preskrbo prebivalstva z živili. Te organizacije bo država pospeševala deloma s podporami deloma s posojili.

DRŽAVNI SVET.

Belgrad, 25. avgusta. (Izv.) Prva seja državnega sveta bo bržkone 15. septembra. Ministrski komite mora najprej proučiti poslovnik državnega sveta, zatem pa bodo morali državni svetniki prisesti na ustavo.

VPAD ALBANSKIH VSTAŠEV PREKO MEJE.

Belgrad, 25. avgusta. (Izv.) Iz Albanije so komitaške čete ponovno vdrle preko meje pod vodstvom Bajram Čure (katerega preganja kot rebela tudi albanska vlada). Čete razpolagajo z velikimi vsotami denarja, ki ga dobivajo od neke tuje države (Italije). Naša razmejitelna komisija na albanski meji zahteva bržkone radi vpada teh tolpe, naj se osnuje še en nevtralen pas pri Ohridskem jezeru poleg dosedanjega nevtralnega pasa pri Debru.

BOLGARSKE MANJŠINE V GRŠKI.

Belgrad, 25. avgusta. (Izv.) V notranjem ministrstvu je bila včeraj konferenca radi bolgarske note grški vladi, v kateri zahteva Bolgarska, naj se upoštevajo pravice bolgarske manjšine v Grški. Naša vlada se pripravlja za slučaj, da bi Bolgarska prišla k nam s podobnimi zahtevami, da nastopi sporazumno z grško vlado. (To se pravi, da bo jugoslovanska vlada pomagala neslovanski državi zatirati slovanske manjšine!)

GIBANJE RUDARJEV NA ČESKEM.

Moravska Ostrava, 25. avgusta. (Izv.) Ravnateljstva konferenca ostravsko-karvinskega premogovnega revirja je danes izročila tajništvu zveze rudarjev na Češko-slovaškem pogoje nove pogodbe, ki naj se uveljavijo dne 1. septembra.

Boj trpinov za človeške pravice.

Peti dan stavke je potekel kakor dosedanj v najlepšem miru in redu. Delavstvo je trdno odločeno vztrajati, če družba ne pristane na upravičene zahteve, to je, da pripozna eksistenčni minimum za vse delavstvo brez razlike, obenem pa kvalificiranemu delavstvu določi tudi tak zaslužek, kakor mu po vseh pravicah gre.

V četrtek pozno v noči je dobila II. rudarska skupina — to je nekaka državna upravna organizacija celokupnega delavstva v revirjih trboveljske družbe — brzoven poziv, da naj odpošlje svoje zastopnike v Ljubljano na pogajanja. Z ozirom na ta poziv so poslale vse rudarske organizacije svoje zastopnike v Ljubljano, obenem pa so izvoljeni zaupniki II. rudarske skupine soglasno poverili g. Stefanoviča, da vodi pogajanja tudi v imenu te skupine.

Medtem so danes zjutraj dobili ta poziv na udeležbo pri pogajanjih še dve organizaciji, vsled česar so upravičeno prišli k pogajanjem zastopniki tudi ostalih organizacij.

Dopoldanska pogajanja.

Ob poldeseti uri so se v posvetovalni dvorani v palači pokrajinske vlade na Bleiweisovi cesti zbrali zastopniki vseh rudarskih organizacij s svojim pooblaščenim zastopnikom Emilom Stefanovičem in obema poslancema dr. Gosarjem in Brandnerjem, ki sta se že dosedaj toliko zavzela zanje in je predvsem nujna zasluga, da so zastopniki delavstva sploh prišli v Ljubljano. V imenu družbe je prisostvoval pogajanjem ravnatelj Skubec, v imenu Zveze industrijcev ing. Šuklje, v imenu rudarskega glavarstva dr. Pehani, v imenu ministrstva za šume in rude Antul. Navzoč je bil tudi zastopnik ministrstva za socialno politiko in predsednik »Delavske zbornice« Čobal. Pogajanja pa je vodil pokrajinski namestnik Ivan Hribar osebno in je v to svrhu prekinil svoj dopust. Kot njegov namestnik je fungiral dr. Baltič.

Pokrajinski namestnik I. Hribar je pozdravil predvsem zastopnike rudarjev, oba gg. poslance in ostale zastopnike, na kar je dr. Baltič pojasnil zadevo glede odposlanih vabil. Izjavil je, da so bili brzoven odposlani pozivi vsem organizacijam. Kako se je moglo dogoditi, da je pošta dostavila poziv samo dvema, bo pa dognala preiskava.

Nato je namestnik Ivan Hribar v daljšem izjavljanju pojasnil, kako nedogledne posledice bi znala imeti stavka v največjem rudniku v državi, posebno v sedanjem času, ko se je osrednja vlada konečno le pričela resno baviti z omiljenjem neznozne draginje in je storila v tem oziru tudi že dalekosežne sklepe. Če bo počivalo delo v rudniku, se bo zmanjšal prevoz, vsled česar bi bil v nevarnost dovolj žita iz Banata v Slovenijo. Draginja bo narasla in zato bo vse delavstvo in državno uradništvo zahtevalo zvišanje plač. Z eno besedo bi bile posledice nedogledne.

Tudi zastopnik ministrstva za šume in rude Antul je omenjal, kako globoko sega stavka v trboveljskem rudniku, ki daje eno tretjino vse produkcije premoga v Jugoslaviji, v vse naše gospodarske življenje. Izjavlja, da dobro razume položaj rudarjev in da bo vse njihove upravičene zahteve z vso odločnostjo podpiral.

Zigasanje plačanih demokratičnih agentov.

Precejšnje nezadovoljstvo je nastalo med vsemi zastopniki rudarjev, ko so zvedeli, da je rudarsko poglavarstvo povabilo k pogajanjem tudi nekega Zupanca, kot zastopnika »Samostojne delavske unije«, samo na papirju obstoječe »delavske« organizacije nekolitine od demokratov plačanih delavskih iskarjotov.

Razumljiv je bil zato nastop rudarja Krnčiča, ki mu je ob momentani ne navzočnosti namestnika Ivana Hribarja dal dr. Baltič besedo. Rudar Krnčič je izjavil: Tukaj sem med drugimi opazil tudi zastopnika Samostojne »delavske« unije Zupanca. Ker ta organizacija med delavstvom sploh nima članov, zato vprašujem, ali Zupanc pristojuje pogajanjem kot zastopnik in zaupnik podjetja in kapitalistov. V vseh trboveljskih revirjih nima niti enega člana, zato protestiram proti njegovi navzočnosti v imenu vseh rudarjev!

Z neverjetno neobčutljivostjo pogoltno Zupanc, tajnik Žerjavove delavske organizacije, to krepko lekcijo in izjavi, da ima 300 članov, na kar poslanec Brandner pojasni, da se ta g. Zupanc dosedaj ni udeležil niti enega sestanka delavcev, ne pozna niti njih zahtev, niti njihovega težkega položaja, niti je njegova organizacija dosedaj delovala. Zaupniki delavstva so vsled tega sklenili, da se od pogajanj izklopi.

Lažljivo poročanje »Jutra«.

Kot zastopnik vseh organizacij pogajanja Stefanovič, zakaj da vlada med vsem delavstvom tako ogorčenje proti dr. Žerjavovemu agentu Zupancu. Ta človek dosedaj še nikdar ni prisostvoval nobenemu sestanku delavcev. Le 22. t. m. je nepoklican in ne da bi se komu predstavil, prišel na sestanek. Zbrani zaupniki, ki so vedeli, da bi bila navzočnost agenta Zupanca samo v oviro sporazumu, so sklenili, da se takoj odstrani. Kako umesten je bil ta sklep, se vidi iz dejstva, da je »Jutra« takoj drugi dan prineslo o tem sestanku popolnoma zlagano poročilo, češ, da so mnogi zaupniki, predvsem rudarja Zupančič in Kovač, nastopili zato, da se takoj zopet prične z delom, da pa sta poslanec Brandner in Stefanovič z demagoškim prigovarjanjem delavce od tega odvrgli. To lažljivo poročanje »Jutra« je treba javno pobotiti.

Dr. Baltič, ki mu je bila zadeva očitno zelo neljuba, je razpravo o tem prekinil, češ, da se ne zaide na politično polje. Zastopnik Zupanc pa naj prisostvuje pogajanjem, četudi ima organizacija le

malo članov, saj itak na izid pogajanj ne bo vplivala njegova navzočnost.

Kljub temu vstane rudar Kovač iz Hrastnika in izjavi: Zupanc dela v vseh revirjih nemir, troši same neresnice in skuša podkupovati delavstvo s mastnimi nagradami. Kljub temu ni o članstvu pri tej demokratični organizaciji niti govora. Vendar je v interesu države, družbe in delavstva ter v interesu javnega miru potrebno, da se taki ljudje spode iz družbe poštenih delavskih zastopnikov.

Tudi te jasno povedane besede, vsled katerih bi se vsak človek, ki ima le kolikaj sramu v sebi, pogreznil in skril, je Zupanc s trpkim izrazom pogoltnil in molčal.

Ta odločen protest vseh zaupnikov rudarjev proti rovarstvu plačanih demokratičnih agentov je prišel v zapisnik.

Skromne zahteve rudarjev.

Po tem za metode dr. Žerjavove kliče karakterističnem uvodu, tekem katerega je celokupno delavstvo obsodilo demagoško in hujškanja agentov demokratiškega kapitalizma ter s tem pokazalo, da mu je red in mir predvsem pred očmi, se je prešlo na bistveno razpravo. V naslednjem ne bomo opisovali vseh izpadov in medklincev ter se bomo omejili predvsem na važnejše izjave in izjavljanja. Povdarjamo pa že pri tej priliki, da se je situacija ponovno zelo zaostila in je le izredno dobri volji delavstva, umestnemu nastopanju poslancev dr. Gosarja in Brandnerja ter mestoma zelo energičnim nastopom namestnika zahvaliti, da se vsled neverjetno protisocialnega in protidelavskega stališča zastopnikov družbe in veleindustrijcev ni so razbila pogajanja.

Kratko in jedrno je najprej Emil Stefanovič obrazložil delavske zahteve. Izjavil je, da delavstvo — v kolikor je zastopano v organizacijah razum demokratiške »Unije« — ljubi to državo, je vedno delalo, dela in bo delalo za njen obstoj in proti vsem, ki so proti redu v tej državi. V tem stremljenju pa je treba delavstvo podpirati in iz tega vidika se mora presojati sedanja stavka, ki je po nepobitnih dokazih izbruhnila spontano. Ta stavka ni politična, temveč ima edinole gospodarsko ozadje. To jasno dokazuje zahteva delavstva, da naj se vrše pogajanja na podlagi eksistenčnega minuma, to je: celokupnemu delavstvu naj se da vsaj toliko, da bo izvršujoč svoje težavno delo, lahko živel. Zaslužek vsakega posameznega delavca naj se razna po tem, kolikor on za svoje trpljenje potrebuje materialnih dobrin in koliko s svojim garanjem za masne dobičke velekapitalistov zasluži. Iz bogatinove mize naj se mu vrže vsaj drobtina in ne samo ostanek plesnive drobtinice. Da pokaže svoj dobro voljo, odstopa delavstvo od vseh svojih drugih zahtev in pristaja na to, da naj se vrše pogajanja na podlagi posredovalnega vladnega predloga. Na tej podlagi se da to vprašanje rešiti za vedno. Ugotoviti je treba eksistenčni minimum, vsaj približno kvoto vseh potrebščin, ki jih vsak delavec potrebuje za svoj in svoje družine obstoj. Predlaga konečno pogajanja na tej podlagi in prosi, da se o tem tudi drugi jasno in točno izjavijo.

V imenu družbe govori ravnatelj Skubec. Govori o vsem mogočem in preide na podrobnosti poslednjih (!) pogajanj, dokler ga namestnik Hribar ne prekine iz zahteva precizne izjave. Ravnatelj Skubec na to izjavi, da je tudi družba pripravljena se pogajati na podlagi vladnega predloga, vendar pa že v naprej izjavlja, da izključuje vsak povišek na bilo kakršne koli doklade.

I. D.:

Krekov dom v Selcih.

(Ob vzidavi spominske plošče na Selškem domu.)

»Z rodbino je zvezan pojem doma. Kdor ne ve, kaj je rodbinsko življenje, tudi ne ve, kaj je dom. Najprimernejše bi bilo, ko bi mogla imeti vsaka rodbina tudi zunanjo podlago svojemu domu, namreč svojo hišico.«

Krek v Socializmu na str. 113.

Misel, naj se Slovenci združijo z ostalimi južnimi Slovani, sem zasledil pri dr. Kreku najprej v pismu, ki ga je pisal iz Avguštinje dne 17. junija 1890 prijatelju Janezu Hladniku. Besede, s katerimi omenja stvar, ki je pozneje stopila pri njem tako zelo v ospredje, so značilne:

»Izredno mi je ugajal dopis v »Slovenec«, naj se spojimo s Sloveni na jugu. V tem je naš spas in samo v tem; sicer bomo živeli še dolgo časa življenje cigansko.«

Zivljenje cigansko živi človek brez doma. Morebiti se je spominjal pri teh besedah Kreka, kako se je jezil njegov ded Janez Štupica v Sodražici, da je vzela njegova hči takega »cigana, ki še svoje hiše nima.«

* Tako se je imenovala prvotna zgradba, zgrajena na mestu, kjer je stal »Stok«. Sedaj se imenuje »Krekov dom«. Op. ur.

Krek namreč kot učiteljski sin do svojega devetega leta, t. j. do očetove smrti ni imel pravega doma, to se pravi doma, kjer bi bila hiša last njegovih staršev. Prva tri leta svojega življenja je preživel v šoli pri Sv. Gregorju nad Sodražico. V januarju 1869 se je preselil oče Valentin z družino v Komendo, kjer je bila takrat šola v komendski graščini, dočim je stanoval učitelj v župnišču. Na to stanovanje Krekova rodbina ni imela prijetnih spominov, ker je prišlo menda radi uporabe vrta pri stanovanju do nesporazuma med učiteljem in župnikom. Zato se je l. 1872, ko je bila dozidana sedanja šola v Komendi, učitelj hitro preselil v novo poslopje, ki je pa bilo takrat »tako vlažno in nezdravo, da neprestano kak član rodbine boleha«, kakor piše v vlogi na dež. šolski svet z dne 9. julija 1873. Tudi Krekov oče je v tem stanovanju neprestano bolehal do prerane smrti dne 4. marca 1875. Vdova s 5 otroki in detetom pod srcem se je nato preselila v Selce, kjer je bil zapustil njen tast France Krek svojemu sinu Valentinu hišo »v Stoku«.

»Stok« je bil sezidal, oziroma prezidal Krekov ded, pravkar imenovani France Krek. France Krek je bil rojen l. 1806. v Ševljah pri Selcih št. 7 kot gostačev sin. Ko se je l. 1833. poročil s 36 letno Heleno Schreyovo, hčerjo posestnika Šraja na Studenem, navaja selška poročna knjiga Dolenjo vas pri Selcih št. 33 (»pri Bleku«)

kot ženino bivališče. Vzela sta se »na gostovanje« in sta stanovala »pri Groselcu«, kjer sta se jima rodila dva sina: Martin in Valentin. France Krek je bil po poklicu tkalec. Moral je biti precej podjeten mož, ker je pozneje kupil od posestnika Semena, po domače Kalana, žitno kaščo, jo prezidal v stanovanje in otvoril v lastni hiši »v Stoku« (Selca št. 73) malo trgovino s špecerijskim in manufakturnim blagom. Oba sina sta postala učitelja. Ker je starejši (Martin) že imel svoj dom — priženil se je bil namreč na večjo kmetijo v Smledniku, kjer je bil učitelj — je France Krek ob svoji smrti (30. avgusta 1873) zapustil hišo »v Stoku« mlajšemu sinu Valentinu. (Žena Helena mu je bila umrla že leta 1870.)

V to hišo se je preselila spomladi 1875 Krekova mati s svojo družino in je otvorila v njej trafiko in malo prodajalno. Hišo »v Stoku« je smatral Krek za svoj pravi dom, kjer je preživel do materine smrti (9. marca 1903) večino svojih počitnic. Selško dolino je tako cenil, da je rekel, da ji ne more s svojim delom nikdar povrniti tega, kar mu je bila dala. Proslavljal je ta »zemeljski raj«, kakor jo je imenoval, v pogovoru s prijatelji tako, da je bil »Stok« v počitniški dostikrat poln doktorjevih gostov.

V »Stoku« pa niso zahajali samo prijatelji narave in ljudje, ki so jih vodili k dr. Kreku najrazličnejši opravki. Krekova

mati je imela dovolj obiskov tudi takrat, ko doktorja ni bilo doma. Bila je izredno duhovita, izobražena in radodarna žena, pri kateri so imeli berači od blizu in daleč svoje zavetišče. Izvrševala je vsa telesna dela usmiljenja prav do zadnjega: »mrličke pokopovati«. Na nekem hlevu je umrl berač, ki si je bil težo svojega stanu pridno lajšal z alkoholom. Kje bo ležal na mrtvaškem odru? Vsakdo se ga je branil — pa ga je vzela Krekova mati v »Stoke«, čeprav so potem teden dni pobirali za njim uši. V »Stoku« je podobno vrvelo tujih ljudi kakor istočasno in pozneje povsod, kjer je stanoval dr. Krek. Kljuje so si podajali bogati in revni, izobraženi in neuki — in vsakdo je odhajal potolažen, ker ima ljubezen vedno kaj dati.

V mrlički knjigi v Selcih je zapisano, da je umrla Marija Krek 9. marca 1903 za krvavenjem možganov. Zadelo jo je kap kakor pozneje sina Janeza in hčer Amalijo. V vzhodnem zidu selškega pokopališča je vidana štiriozgleda sivobela plošča: na njej je še črna mramornata plošča nepravilnih oblik z belim golobčkom in napisom:

V MIRU!

MARIJA KREK
MCMIII

Po vzorcu grobnih napisov v rimskih katakombah je postavil svoji materi spo

Zanimiv je v tem kritičnem momentu, ko se je moralo ugotoviti, če družba pristaja na vladni predlog ali ne, nastop zastopnika rudarskega glavarstva ing. Pečarija, ki je prešel v dolgovozno razlaganje o delavskih plačah, dokler ga namestnik Hribar ni prekinil in podal najreže besedo poslancu Brandnerju in dr. Iosarju.

Dr. Gosar ugotavlja, da je stvar popolnoma jasna. O kakem povišanju tukaj ploh ni govora, temveč samo o principu, li se sprejme kot podlaga pogajanj ugovitev eksistenčnega minimuma ali ne. Delavstvo se je izjavilo, da je pripravljeno e pogajati na podlagi od vlade dne 27. julija stavljenega predloga o življenjskih potrebščinah delavstva in istotako tudi družba.

Namestnik Hribar ugotavlja deanski stan: Družba in delavstvo sta pritala na to, da se vrše odsej pogajanja na podlagi eksistenčnega minimuma, oziroma na podlagi povprečne življenjske potrebščine, tar je po njegovem mnenju isto.

Zopet potvarjanje resnice od strani »Jutra«.

Z ozirom na posredovanje poslancev Ir. Gosarja, Brandnerja in Tokana pri potrajinski vladi je »Jutro« pisalo, da le-ti niso hoteli sporočiti delavstvu odgovora n po svoji stari navadi zvito namiguje.

Mi se s to zadevo za sedaj ne bomo podrobno pečali, ugotavljamo pa, da je poslanec dr. Gosar v imenu svojih tovarišev nepobito dokazal, da je ravno usluga poslancev, da je do pogajanj sploh prišlo.

Namestnik Hribar nato izreče zahvalo njemu in poslancem Brandnerju in Tokanu za njihovo posredovanje in njihov preudaren nastop. Nato sporoči izrečno željo vlade, da naj gre delavstvo takoj na delo in prosi, da se o tem delavstvo izjavi. Z ozirom na pozno uro pa prekine pogajanja do pol 3. ure popoldne.

Popoldanska pogajanja.

Ob tretji uri se pogajanja nadaljujejo in poda rudar Župančič, predsednik II. rudarske skupine, izjavo zastopnikov.

Izjava delavstva.

V izjavi se najprej izreka namestniku Hribarju zahvala za njegovo pravilno pojmovanje delavskega položaja in njegov rud, ki je končno dovedel do tega, da je tudi družba pristala na to, da se pogaja na podlagi eksistenčnega minimuma.

Želja vlade, da naj se čimprej zopet vrne z delom, je obenem tudi želja delavstva. Tehnično neizvedljivo pa je, da si se moglo vse delavstvo takoj povrniti v redu na delo. Ker so medtem pogajanja ako napredovala, pa je upati, da se preje ugodno končajo, preden bi bilo to izvršeno, če ostane pri dosedanji dobri volji.

Ta izjava, ki smo jo prinesli samo v zvezi, je naredila splošno ugoden utis in je zastopnik ministrstva za šume in ručje Antul z zadovoljstvom ugotovil, da pokazuje delavstvo toliko dobre volje. Želja bi bilo le, da se to opazi tudi na strani družbe.

Kapitalisti so vsi enaki.

Ta dober utis pa je kmalu pokvaril nastop zastopnika družbe, ki je hotel z debato o tem, ali se izraza eksistenčni minimum in povprečna življenjska potrebščina krijeta, zavleči pogajanja in je končno zatajila, da bi bil dopoldne izjavil, da je družba pripravljena pogajati se na podlagi eksistenčnega minimuma, kar sta ugotovila

namestnik Hribar in poslanec Gosar, ne da bi bil zastopnik družbe protestiral.

Najbolj mučen utis je pri tem napravil nastop zastopnika Zveze industrijev ing. Šukleja, ki se je postavil na stališče, da se eventualno prizna eksistenčni minimum, to je pravica do skromnega življenja samo onim delavcem, ki zastavljajo vse svoje moči in vse svoje dolgoletne skušnje v »bлагор« kapitala. Ljudje, ki pa se šele zato pripravljajo (vajenci, praktikanti) ali ki so od dolgoletnega trpljenja že povsem izmozgani (invalidi, upokojenici), pa naj sami gledajo, kako se bodo preživeli. Res človekoljubno stališče!

Marsikateremu od navzočih rudarjev — posebno starejšim je zalesketala solza v trdnih očeh, ko so s strahom in srcu gledali na bodočnost, če bi jim takl ljudje rezali bori košček suhega kruha za ves prelit znoj in nadčloveški napor.

Po pojasnjevanju posl. dr. Gosarja, da tu ne gre za teoretično razlago, kaj je eksistenčni minimum, temveč zato, ali je družba pripravljena, da se pogaja na podlagi vladnega kompromisnega predloga in po pojasnjevanju poslanca Brandnerja, zahteva namestnik Hribar kategorično, da se zastopniki družbe končno jasno izjavijo, kako se oni sploh lahko pogajajo.

Ravnatelj Skubec izjavi, da ima od upravnega sveta pooblastilo, da se lahko obvezno pogaja na podlagi vladnega predloga, če gre delavstvo takoj na delo.

Po četrtini prekinili poda Emil Štefanovič v imenu vseh štirih organizacij izjavo, da bodo zaupniki to željo sporočili delavstvu. Ker pa je stavka izbruhnila iz obupa in spontano in so jo hoteli zaupniki preprečiti, kar se jim vsled nerodnosti celjskega glavarja ni posrečilo, more narediti tej stavki konec samo zboljšanje gospodarskega stanja delavcev. Intervencija zaupnikov težko da bi rodilo kak uspeh, dokler ne pridejo pred delavstvo s kakim pozitivnim uspehom. Zaupniki so pripravljeni storiti vse, predlagajo pa, da naj se pogajanja na dosedanjem sporazumu nadaljujejo.

Denunciacije demokratskega zaupnika.

Na to poda v imenu demokratske organizacije »delavcev« tajnik Zupanc izjavo, v kateri med drugim pravi, da zaupnikom ni zato, da bi se delavstvu pomagalo. »Bil sem dva dni v Trbovljah in sem imel dovolj prilike prepričati se o resničnem položaju. Sem mnenja, da bi se dalo delavstvo pregovoriti, da bi odšlo na delo ne glede na to, koliko bi med tem družba udovoljila »delavskim zahtevam«. V nadaljnjem svojem izjavljanju pravi, da je delavstvo zapeljano in denuncira kar vse zaupnike in vse zastopnike delavstva.

Rudar Bedenik odgovarja in pravi: »Kakor se je že konstatiralo, je stavka izbruhnila spontano. Mi smo to mislili preprečiti in smo zato hoteli delavstvo na shodu pregovoriti in mu priporočati, da naj ne prične stavkati. Glede Zupancove izjave, v kateri pravi, da bi bilo sedaj mogoče delavstvo pregovoriti, da naj gre na delo, izjavljam, da naj gre Zupanc v revirje. Če se mu posreči, da to doseže, mu bomo mi vsi hvaležni.«

Zastopnik ministrstva za šume in ručje Antul izjavi, da je izjavo delavcev razumel. Vsakemu naj se pripozna, kar mu gre. On je z izjavo delavcev zadovoljen.

Neobvezna pogajanja.

Po reasimeju namestnika Hribarja, v katerem med ostalim izjavi, da je nastop delavskih zastopnikov in poslancev naredil najboljši vtis in da bi se sam rad

vse je — skalovje, valovje in cvetje, toda bršljana, bršljana pa ni!

Dobro leto pozneje ga že vidimo na počitnicah na Prtovču, v 1014 m visoko ležeči gorski vasi nad Selci. Tja je zahajal na oddih 11 let: do jeseni 1914, dokler mu tega ni branila bolezen.

»Štok« je bil sedaj prazen. Kupila ga je od lastnice: Cilke Krekove selška posojilnica, ki je zgradila na tem mestu ponosno stavbo Selškega doma. Tudi sedaj je poslopje, kjer je stal nekdaš Krekov dom, shajališče vse župnije: v njem imajo svoje prostore občinski urad, posojilnica in izobraževalno društvo. Tudi reveži niso pozabljeni: v Selškem domu imajo hiralnico. Celo Krekova soba je v podstrešju, opremljena s preprostim kmetiskim pohištvom, kakor je bil to želel ljubitelj domačih izdelkov. (Podobno sobo je imel Krek tudi v Ljudskem domu na Homeu pri Kamniku.) Okna so obrnjena proti jugu; med drugimi višinami zrež s okna Krekove sobice tudi hribček Sv. Miklavža, ki je bil Kreku najljubši v vsej Selški dolini: pod njim je spala njegova mati.

V ljudskem spominu pa bosta živela oba in na krajih, koder sta delovala, se postavljajo spomeniki; kajti nepozabljen ostane med ljudstvom, kdor na ljudstvo ni nikdar pozabil.

Po uvodu v I. zvezek Krekovih izbranih spisov. (V. tiskarni.)

odpeljal v nedeljo v Trbovlje, in po izjavi ravnatelja Skubeca, da se more odslej udeleževati pogajanj samo neobvezno, dokler ne odloči upravni svet, ki ima jutri v soboto ob treh svojo sejo, so se pričela neobvezna pogajanja o posameznih točkah vladnega predloga.

Pogajanja se jutri ob 9. uri dopoldne nadaljujejo.

Zveza industrijev proti delavstvu.

»Zveza industrijev na slovenskem ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani« je izdala sledečo zapušno okrožnico vsem delodajalcem v Sloveniji:

P. n.!

Delavstvo Trboveljske premogokopne družbe je stopilo v stavko, ne da bi čakalo odgovora na podjetju stavljen vprašanje, da-li se hoče pogajati radi preureditve mezd.

Na željo Trboveljske premogokopne družbe Vas prosimo, da za dobo mezdne boja v interesu solidarnosti ne sprejmete nobenega od stavkajočih delavcev v službo.

Ljubljana, dne 21. avgusta 1922.

Ne glede na neresničnost navedenega vzroka — ko se iz današnjih pogajanj jasno vidi, da družba še danes ni voljna se o preureditvi mezd pogajati — se iz te zapušne okrožnice razvidi, kako so vsi kapitalisti edini, kadar gre zoper delavske pravice, in kakšnih sredstev se združeni kapital poslužuje, da delavstvo prisili na to, da dela za lakotne mezde, ki kapitalistom v Sloveniji omogočajo si deliti mastne dividende.

Dokument »Zveze industrijev« si bo treba dobro zapomniti.

IZJAVA.

»Jutro« piše dne 23. oktobra pod naslovom »Sestanek v Trbovljah«: »Zastopnik II. rudarske skupine Župančič je v imenu strokovne organizacije predložil gospodu Brandnerju in Štefanoviču, da delavstvo ne želi stavke, ampak samo izboljšanja svojega materialnega položaja ter je nujno svetoval naj se takoj prične z delom.«

Izjavljam, da »Jutro« laže, ker cel čas sestanka nisem niti ust odprl.

Trbovlje, dne 24. avgusta 1922.

Anton Župančič 111.
načelnik II. rudar. skup.

IZJAVA.

»Jutro« št. 199 od 23. avgusta prinaša poročilo o sestanku v Trbovljah ter trdi, da sem zastopal stališče, naj gredo delavci na delo. Konstatiram, da je to navadna laž, ker se sploh o tej stvari ni govorilo.

Trbovlje, dne 24. avgusta 1922.

Ivan Krušič.

Politične novice.

+ Žerjavova socialna politika. V »Jutru« od srede piše minister Žerjav med drugim tudi o takozvanih »Borzah Rada«, to je Borzah dela ali posredovalnicah za delo, kakor se pravi po slovensko. Med drugim pravi tudi, da je pokazala belgrajska posredovalnica najlepše delovanje in uspehe. Vemo dobro, kam moli pes taca, a pričakovali bi, da bo gospod minister poučen o svojem lastnem resoru, kajti dejstvo je, da je dosegla ljubljanska posredovalnica v vsakem dosedanem poslovnem letu več prometa in uspehov, kot pa vse ostale v državi skupaj in da je poslovala n. pr. lani skoro petkrat ceneje kot belgrajska. Znano je, da delujejo te institucije samo v Sloveniji uspešno in nikjer drugje in da sedanji kolovodje ministrstva za likvidacijo socialne politike napenjajo vse sile, da bi jih uničili.

+ »Invalidski« maneuver dr. Žerjava. Belgr. »Tribuna« objavlja članek o nekem maneuveru dr. Žerjava, s katerim je hotel pridobiti invalide na svojo stran in se narediti med njimi popularnega. »Tribuna« piše: »19. avgusta se je vršila konferenca invalidskega udruženja, na kateri je minister za socialno politiko predlagal, da se vsem za delo sposobnim invalidom izplača po nekaj tisoč dinarjev kot začetni kapital, s katerim bi lahko začeli kaj delati. Zastopniki invalidov, očarani od prijaznosti g. ministra, so predlog v principu z veseljem sprejeli, g. minister pa se je požuril, da je ta svoj uspeh takoj z vso na razpolago mu stoječo reklamo razširil v svet. — S svojim predlogom pa je uganjal g. minister golo demagogijo. On mora vedeti, da je za delo sposobnih invalidov vsaj 10 tisoč. Če bi dobil vsak invalid le 10.000 dinarjev, bi morala država izdati vsoto, s katero v današnjem finančnem stanju ne razpolaga. S svojim predlogom je g. minister poskušal invalide in javnost navadno preslepiti.« — Počasi bodo tudi v Belgradu spoznali slavnega dr. Žerjava in njegove talente.

Pomagajte rudarjem!

Notranjepolitični položaj v Nemčiji.

Monakovo, 20. avgusta.

Nemčija preživlja v svoji notranji in zunanji politiki težke dneve. Takoj po Rathenau-ovem umoru je stopilo bavarsko vprašanje z vso silo na dan. Tudi po weimarski ustavi (11. avgusta 1919) je ostala Nemčija zvezna država, v kateri je »deželam« prepuščena poleg uprave, dela zakonodaje tudi še pravica, da njihova sodišča sodijo o vseh zločinih. Vendar pa je weimarska ustava pravice dežel napram prejšnjemu stanju znatno skržila in tudi glede teh preostalih pravic pustila še mnogo nejasnosti. Ko je državni zbor v Berlinu sklenil zakon o varstvu republike in je določil, da o vseh prestopkih zoper ta zakon razsoja Državni sodni dvor in ne več deželna sodišča, je Bavarska v obrambo svojih pravic odločno nastopila proti temu. Dosegla je, da je bil ustanovljen poseben južno-nemški senat pri centralnem sodišču, vendar vprašanje s tem še ni rešeno in se tozadevna pogajanja med Bavarsko in centralno vlado vršijo dalje, ker Bavarci zahtevajo principijelnih garancij za svojo državno neodvisnost v okviru nemške državne zveze.

Tudi sicer je umor dr. Rathenau-a zapustil velike posledice v nemškem notranje-političnem življenju. Neodvisni socialisti (82 poslancev) so videli v tem ugodno priliko, da prelomijo s svojo dosedanjo demagoško taktiko, ko so odločno odklanjali vstop v »vsako meščansko« vlado in bili naenkrat pripravljeni sodelovati v vladi. Njihovo hrepenenje po ministrskih mestih je naenkrat tako silno, da bi bilo skoro dovedlo do krize vlade in razpusta parlamenta. Vendar se je pod vplivom težkega zunanje-političnega položaja vprašanje odgodilo do jeseni. Obe socialistični stranki (večinski s 113 mandati in neodvisni) sta pa ustvarili parlamentarno delovno zajednico (Arbeitsgemeinschaft) in se bodeta v kratkem spojili v eno stranko.

Njim nasproti se je začela snovati meščanska delavna zajednica, ki naj obsega Centrum, demokrate in Stinnesovo ljudsko stranko. Seveda je to le tvorba dneva in ravno Centrum čuti le predobro, kako težko mu je biti v zvezi z nacionalističnimi Stinnesovci in svobodomislalnimi demokrati. Centrum je na vodilnem mestu in tej nalogi bo ostal zvest kot edina načelno trdna stranka le tedaj, če bo kot voditelj šel pred vsemi drugimi naprej.

Veleznačilno je, kako silno se je v Nemčiji izpremenilo naziranje o Centru. »Centrum je sovražnik države,« je dejal svoj čas Bismarck. »Centrum je rešitev države,« izjavljajo dandanes vsi elementi od desničarskih nacionalcev, če so zmožni objektivnega mišljenja tja do najbolj rdečega komunista in še tako svobodomišelnega demokrata.

Dnevne novice.

— Delikatna stvar. Na našo včerajšnjo notico o intrigah, ki jih vodi dr. Žerjav proti dr. Ravniharju, oziroma proti vodstvu Sokolskega Saveza, in o tem, kako je dr. Žerjav hotel na kronskem svetu v Ljubljani v te intrige zaplesti celo krono in celokupno vlado, odgovarja »Slov. Narod« sledeče: »Z ozirom na notico v današnjem »Slovincu« glede odlikovanj pri J. S. S. smo pooblaščenici z avtoritativne strani objaviti, da so v tej notici navedena dejstva močno potvorjena. So to delikatne stvari, o katerih ni mogoče javno razpravljati.« — Veseli nas, da »Slov. Narod« s tem svojim odgovorom naše informacije le potrjuje. Verjamemo pa, da so to zelo delikatne stvari, o katerih prizadeti faktorji ne želijo javno razpravljati. Razumljivo je, da ni prijetno, ako bi javnost v polnem obsegu izvedela, kako brat Sokol pri kroni in vladi intrigira proti bratu Sokolu. To je pač »zgled edinstva«, ki ga nuja J. S. S. jugoslovanskemu narodu.

— Minister Omerović o bolnicah v Sloveniji. Pod tem naslovom je objavil sinočnji »Slov. Narod« po zagrebških in belgrajskih virih neko izjavo ministra za »narodno« zdravje Omeroviča o razmerah v bolnišnicah v Sloveniji. S to izjavo se bomo podrobno pečali takoj, ko dobimo potrebne nam točne podatke za primeren odgovor, kakršnega ta nečuvna izjava zasluži. Dotlej pa prosimo cenjene naše prijatelje, ki si žele o tej stvari temeljite razprave, nekoliko potrpljenja. Upamo, da bomo mogli njihovim željam ustreči že v jutrajšnji številki in naj bodo prepričani, da bo odgovor korenit.

— »Wir sind der erste Stand.« — Mi smo prvi stan — tako so govorili pred vojno avstrijski oficirji in so prezirljivo gledali od zgoraj navzdol civilistično svojat, ki je bila res do 90% tako bedasta, da je večnemu zatrevanju oficirjev o njihovem »prvenstvu« verjela. Danes nimamo več avstrijskih oficirjev. Kot dediči njihovega samozvanega »prvenstva« nastopajo Sokoli. Tudi ti pravijo — glej »Slov. Narod« od četrtega — »da so prvi stan«. Sicer ne

menik dr. Krek, ki je vedno z veseljem proučeval in visoko cenil dobo prvih kristjanov.

Z materino smrtjo je Krek izgubil svoj dom v Selcih. Ni ga več tako vabil »Štok« in potoček, ki mu žubori pod oknom: preveč je pogrešal matere, duše vse hiše. O materini smrti je rekel Krek leta 1907. na Dunaju v govoru na sestanku dunajskih katoliških slovenskih društev, da je bil to najbridkejši udarec, ki ga je bil kdaj zadel, in da je iskal takrat razvedrila na jugu in pri prijatelju škofu dr. Mahničju na Krku. Na ta obisk se nanaša ena izmed najlepših Krekovih pesmi: »Bršljana ni...« (Dom in Svet 1903.)

Videl sem tebe, o morje Jadransko, slišal šumenje sem tvojih valov, sanjal o domu na tvojih otokih, zibal v šepetu se tvojih vetrov.

Solnce žarilo mi mlado je lice, cvetje dehtelo mi z redkih ograd, živo se zdelo mi golo skalovje, ko je sijala nanj tvoja pomlad.

Pomnim te: toda spomin! bledijo, živo mi edeu le v srcu blesti: brst, opleteni z zelenim bršljanom, tebe zró vedno moje oči!

Z brstom kvarnerskega Krasa se merim: v tleh sva enaka: tla skalna obeh; eno okrožje: valovje šumeče, nekaj i cvetja v zelenih vrteh.

Brst moj kvarnerski, s bršljanom poviti, v tvojem spominu rosé mi oči!

Salma

neporušne
kavčukove pete
za čevlje.

DEKLE,

pridno, pošteno, za kuho in druga hišna dela, iščem. — Plača dobra. Naslov v upravi Slovenca pod številko 3389.

DEKLE,

dobro izučeno v kuhanju in šivanju, išče službe kot samostojna gospodinja ali pri mali družini, najraje na deželi. Naslov pove upravnistvo pod št. 3390.

Vdovec srednje starosti z več otroci in premoženjem, želi znanja v svrhu ženitve z gospodinjico ali vdovo v starosti od 35 do 42 let, katera bi imela veselje do otrok, gospodinjstva in trgovine. Le resne ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod »Sreča 1150« do 8. septembra 1922. — Stroga tajnost zjamčena. 3350

Služkinjo za vse

pošteno in marljivo, rojeno Slovenko, ki zna tudi nemški, iščem za takoj v Zagreb k mali ugledni obitelji. — Naslov pove uprava Slovenca pod št. 3375.

Dijak-visokošolec

išče stanovanje. — Event. bi podučeval tudi dijake v rodbini. Naslov pove upravnistvo pod št. 3395.

Državni uradnik

z 10 letno sodno prakso, tudi zemljeknjižno, želi zamenjati državno službo s privatno. — Ponudbe z navedbo plače na upravo »Slovenca« pod »Državni uradnik«. 3329

DEKLICO, 3 leta staro, bi rada dobila, dala revna služkinja dobrim ljudem za svojo. — Naslov pri upravi »Slovenca« pod številko 3343.

Orlovski kroj, kompl., dobro ohranjen, ceno na prodaj. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod številko 3371

Knjigovodja in korespondenta

popolnoma samostojnega, ki je obenem perfekt. stenograf in strojepisec, sprejme pod ugodnimi pogoji takoj Gospodarska zadruga v Gornji Radgoni. — Ponudbe, opremljene s spričevali in zahtevki plače, je pošiljati na gornji naslov. Nastop se želi čimprej, po možnosti takoj. 3364

Izurjenega in uglednega pisarnovodjo

in izurjeno stenotipistinja

išče za čimprejšnji nastop odvečniška pisarna v Mariboru. Ponudbe pod: »Pisarnovodja« na An. zav. Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 5. 3301

županstvo občine Dobrunje pri Ljubljani razpisuje službo

OBČINSKEGA TAJNIKA.

Prejemki po dogovoru. Informacije in zglasila osebno ali pism. pri županstvu.

Več dobrih čevljarskih pomočnikov za zbitno in šivano delo sprejemam takoj. Sprejemam tudi »prikrojevalca« finega gornjega usnja. Hrana in stanovanje v hiši. Plača dobra. Naslov pove uprava pod št. 3293.

Spretno

PRODAJALKO

sprejme trdka A. Šarabon, špecerijska trgovina v Ljubljani.

Delavce in delavke za krtačarski posel

sprejemamo takoj. Zunanji delavci, ki so že dalje časa opravljali to delo, dobe tedenske plače 650 kron in oskrbo. Vprašanja na: Em. Weiss & drug, Zagreb, Savska cesta 66. 3383

Službo dobe

v I. delavskem konsumnem društvu, Kongresni trg 2, Ljubljana:

Kuhar ali kuharica

močna, ki je že služila v večj. podjetju.

Poslovodja ali poslovodkinja,

zmožna samostoj. vodstva podružnice.

Sprejme se tudi

trgovski poslovodja

mešane stroke, vešč tudi v usnjarski in železninarski stroki, — starejša moč. V poštev pridejo le vsestransko neoporečni značaji. Ustne ali pismene ponudbe je vložiti brez odloga na ravnateljstvo zgornje zadruge. Navesti je v ponudbi dosedanje službovanje, rodbinske razmere in plačilno zahtevo.

POZOR! Alojz Hočevnar nima pravice nabirati naročil in sprejemati predplačil za FILMSKO TOVARNO V. BEŠTER.

Večja množina orehovega furnirja je naprodaj Vižmarje 16. 3392

Enonadstropna hiša

s staro vodno pravico v večjem, zelo prometnem kraju na Gorenjskem, priprava za trgovino ali obrt iz proste roke naprodaj. — Naslov pove uprava pod številko 3374.

Prazno sobo

event. kuhinjo s posebnim vvhodom iščeta dva zakonca (Čeha). — Ponudbe na: František Malik, Sv. Martina c. 14.

Trgovina

z mešanim blagom

se da narodnemu trgovcu v najem. Dogovor edino pismeno. — Trdka Fr. Ogrizek Nečak, Sv. Križ — Rogaška Slatina. 3380

Večja množina moke

naprodaj po ugodni ceni. — Naslov se izve v upravnistvu »Slovenca« pod številko 3397.

Na hrano in stanovanje se sprejmeta pri gimn. profesorju dva učenca ali učenki. Naslov v upravi »Slovenca« ali v Kolodvor. ul. 13, prtl.

MASLO

kuhano in surovo, kupi vsako množino

V. BIZJAK & DRUG,

tvorn. keksov, Rogaška Slatina.

A VIII 503/15.

Prostovoljna sodna dražba

velikega posestva dedičev Janeza Severja po parcelah oziroma kot celota v Vižmarjih št. 14 dne

4. septembra 1922 ob 8. uri zjutraj in naslednje dni. — Dražbeni pogoji so na vpogled pri okrajnem sodišču v Ljubljani soba št. 33.

OKRAJNO SODIŠČE V LJUBLJANI, oddelek VIII, dne 21. avgusta 1922.

Naprodaj je v predmestju Ljubljane večje gospodarsko poslopje.

V hiši je trgovina, velike shrambe, dalje je prostoren konjski hlev in nekaj vrta. Trgovina in shrambe takoj na razpolago. Kraj priazen in pripraven za vsakovrstno obrt. Cena primerna. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 3183.

SUKNO

za promenadne in športne obleke

v bogati izbiri

A. & E. SKABERNE

Ljubljana, Mestni trg 10.

Kupujemo belo javorovino in bukovino

v deskah, kakor tudi jelove plohe (madiere). — I. S. WEILLER i drug RIEKA (FIUME). 3 398

Na prodaj velika hiša

sredi trga v Velikih Laščah z gostilniško koncesijo, ledenico, gospodarskimi poslopji, velikim vrtom, njivami, travniki in gozdovi. Poizvedbe pri lastniku v Velikih Laščah št. 10. 3394

2 stavbeni parceli

v velikosti 1191 in 1657 m² sta naprodaj za hranilničnimi hišami. — Več se izve v Hranilnici kmetičkih občin od osmih do dveh. 3333

Na prodaj je še dobro ohranjeno pohištvo. — Več povedo: Vidovdanska cesta številka 7.

Fr. Oražem & B. Jančar

pleskarska in lakirar. obrt LJUBLJANA, BREG ŠT. 6

se priporočata z vso v njuno stroko spadajoča dela. Solidna izvršitev. Zmerne cene.

Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova cesta 57, telefon št. 88: veletrgovina sena, slame, drv, koruze, ovsa, sadja itd. Brzjavi: Oset Andrej, Maribor.

Inserirajte v 'Slovenec'!

Stenice

in njih zalego uničuje zanesljivo in brzo samo

Morlin-tinktura

Vzorčna steklenica . K 24—
Politerska steklenica . K 95—
Enoliterska steklenica K 190—
Preprodajalci dobe popust.

M. Jünker, ZAGREB, PETRINJSKA ULICA št. 3.

Klavirje

pianine, harmonije, (tudi igrane) na obroke in posodo. — Največja izbira v Jugoslaviji. Velikanska zaloga vseh glash. instrumentov, strun in muzikalij na debelo in drobno. — Altonz Breznik, b. uč. Glash. Mat., Ljubljana, Kongresni trg 15

R. RANZINGER LJUBLJANA

Cesta na j. št. 7-9.

Spedicija, podjetje za prevažanje pohištva, skladišče, podjetje za prevažanje blaga južne železnice.

Krasen vinograd naprodaj

v prijaznem kraju na Dolenjskem. Letni pridelek ca. 50—60 hektolitrov. Izborna kapljica. Zraven nov obokan vinski hram z vinsko posodo in stiskalnico. Nad hramom 1 soba, kuhinja in jedilna shramba. Pojasnila daje Hranilnica in posojilnica v Sl. Janžu na Dolenjskem. 3339

CIRKVENICA Hotel Therapia

Casino (Cercle Prive)

z vsemi atrakcijami francoske RIVIERE **otvorjeno dnevno.**

Bliznja pojasnila daje Uprava Cercle des Etrangers — Cirkvenica.

Zahvala.

Vsled izgube svoje blage žene sem telesno in duševno tako zmučen, da se ne morem vsakemu posebej zahvaliti za vse sočutje, ki mi je bilo izraženo ustmeno in pismeno. Vsem se najlepše zahvaljujem. Iskrena hvala zlasti gosp. p. Ramšaku, gg. lazaristom, preč. duhovščini sv. Petra, gg. dr. Breclju in dr. Minafu ter tako lepemu številu pogrebcev, ki so spremili mojo ženo na njeni zadnji poti, zlasti svojim kolegom in pa vsem tistim iskrenim prijateljem, ki so me tudi med boleznijo hodili tolažiti. Lepa hvala vsem darovalcem vencev in cvetja. Bog povrni vsem stotero!

Prof. F. Verbic z otroci.

Zahvala.

Iza smrti mojega miloga i neprežaljenog supruga

Franje Krvarića,

restaurateura Južnog kolodvora u Zagrebu,

primila sam od mojih i pokojnikovih znanaca rodbine, prijatelja i prijateljica sa svih strana toliko iskaza sućuti, da mi nije moguće zahvaliti se svakom napose. Stoga ovim putem srdačno zahvaljujem svima onima na iskazanoj sućuti i utjehi, kojima to nisam mogla osobno učiniti.

Sofija Gabriela Krvarić rođ. Lazar.

Zahvala.

Nemogoče nam je, zahvaliti se vsakemu posebej, ki nam je ob smrti nenadomestljive soproge in mamice, gospe

Terezije Kladnik

izrazil svoje sožalje in ki je spremljal nepozabno rajnico na njeni zadnji poti. Zato izrekamo tem potom iskreno zahvalo preč. duhovščini, sl. pevskemu društvu »Vraska Vila« za ginjačo petje, darovalcem vencev in vsem udeležencem pogreba za njih tako številno spremstvo preblage rajnice k večnemu počitku!

VRANSKO, 14. avgusta 1922.

Zalujoča rodbina Kladnik.

JUGOSLOVANSKA BANKA d. d.

MENJALNICA v LJUBLJANI, Kolodvorska ulica št. 26.

Deln. glavn. K 200.000.000.

Centrala v Osijeku.

Rezerve K 50.000.000

Podr.: Beograd, Brod na Savi, Crikvenica, Karlovec, Novi, Novi Sad, Osijek, Subotica, Varaždin, Vukovar, Zagreb.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantnejše. — Obreštuje vloge na hranilnice knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri. — Telef. 683

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

PODRUŽNICE:
Novomesto, Rakek, Slovenjgradec

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 1.

Telefoni št. 146, 458
Brzjavke: ESKOMPTNA

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:
(Objava 4 Din.)

FOTOGRAFSKI ATELJE:
Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 8.
SILIRIJA, LESNA TRGOVSKA IN INDUSTRIJALNA DRUŽBA
Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8.
KLEPARJI:
Remšgar & Smerkel, Florjanska ul. 13.
Produktivna zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovec v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 28.
Korn T., Poljanska cesta šte. 8.
MEHANIČNA DELAVNICA
za popravilo gramofonov in drugih godb. strojev A. Rasberger, Sodna ulica 5 (veža, desno), Ljubljana.
MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
PORELE POTREBŠČINE IN KLOBUKI: Kunovar Ivan, Stari trg šte. 10.
PISALNI STROJI IN POTREBŠČINE: Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.
PARNA PEKARNA: Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradščke šte. 5.

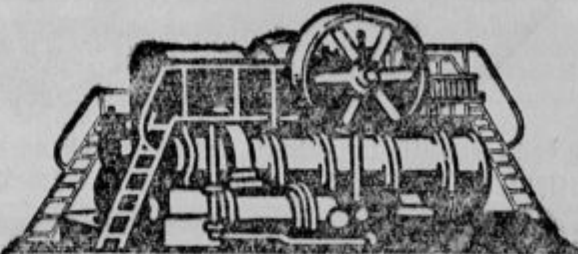
PLESKARJI, SOBO- IN ČRKOSLIKARJI:
Produktivna zadruga, reg. zadr. z o. z., Ljubljana, Gosposka ulica št. 4.
SOBNO SLIKARSTVO:
Žuran Martin, Mestni trg šte. 12.
SPEDIJSKA PODJETJA:
»Oriente d. d., Sodna ulica 3, Tel. 468.
Ransinger R., Cesta na juž. železnico 7-9.
STAVBENO PODJETJE:
Vižintin Ivan, Ljubljana, Vodmatski trg 7.
STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:
Perone & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.
TRGOVINA Z ŽELEZNINO:
Sušnik A., Zaloška ceta 21, Ljubljana.
TRGOV. Z DRŽNIKI IN SOLNENIKI:
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:
Erjavec & Turk pri zlati lopatic, Valva-zorjev trg šte. 7.
URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA
Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10 (Ceno in točno).
ZALOGA POHISTVA:
F. Fajdiga sin. Sv. Petra cesta 17.

Perilo
za dame, gospode in deco,
opremo za novorojenčke
po najnižjih cenah pri:
A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS
Ljubljana, Mestni trg šte. 19.

Gradbeno podjetje
ing. Đukić in drug
Ljubljana, Bohoričeva ulica 20.
se priporoča za vsa v to
stroko spada oča dela.

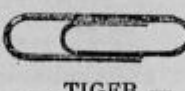
Cenj. občinstvu priporočam svetovno
znane **šivalne stroje**
GRITZNER
v vseh opremanj za rodbinsko in obrtno
rabo ter vse posamezne dele, olje, igle
za vse sisteme. Edino le pri
JOSIP PETELINC,
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

**Oglašujte za II. ljubljanski
veliki semenj v „Slovencu“.**

GARANTIRANO REPARIRANI
Lokomobili
VRUČA PARA / HEISSDAMPF /
ZASICENA PARA / SATTDAMPF /
ZA SVAKI EFEKAT !!
ZA SVAKO GORILO !!
**BRÜDER
FISCHER**
TVORNICA STROJEVA
WIEN, HEILBRUNN, 38.
BRZJAVI: LOKOMOBILFISCHER
WOLF-LANZ-HOTTEK
PROMPTNA ODPREMA

Majzanimljivejšje
ljubljanskega velesejma bode brez dooma
oddelek št. F 123-124
trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, naj-
lepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki
šivalnih strojev
dosedaj iznašla in preiskusila,
razstavi svetovna tordaa
Singer-šivalni stroji
Bourne & Co.
v svojih paviljonih. Na ogled najmodernejše šivalne stroje bo
gonila električna sila
kar prihrani čas in denar.
To ni življensko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes
prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.
Obisk
teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse
senzacionalne kino-predstave!

Tovarna
Jos. Reich
Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Šelenburgova ulica 4
Berva vsakovrsno blago :: Ke-
mično čisti obleke :: Svetloika
ovratnike, zapesnice in srajce
Podružnice: MARIBOR (Gospoke
ulica 38), NOVO MESTO (Glavni
:: trg), KOČEVJE šte. 39. ::

**Paprne
sponke**
— TIGER —
Trgovci
Industrijalet — Pisarne
zahtevajte v papirnih trgovinah samo
izdelke domače tvrdke
TIGER d. z o. z. LJUBLJANA
MLIN
z vsem gospodarskim poslopjem ob stal-
ni vodi in nekaj zemlje pod ugodnimi
pogoji napredaj. Vse stanovanje je z
opeko krito. Zraven je tudi preša z vso
pripravo za izdelavo olja. Vsa pojasnila
daje Marija Zadravec, Lešnica, p. Ormož.

Stabilne vročeparne-vezalne-lokomobile			Lanz 1911 HLM7			85/130 PS		
Wolf			1919 TK2			30/45 "		
"			1907 HTC2			28/54 "		
"			1916 TK3			38/57 "		
"			1914 TK4			48/72 "		
"			1911 PC5			55/82 "		
"			1907 HCCO			62/80 "		
"			1909 SL1			65/95 "		
"			1903 HCC1			72/100 "		
"			1905 HCC2			100/130 "		
"			1909 THC2			95/150 "		
"			1908 HCC3a			145/195 "		
"			1908 CSA			300/385 "		
Lanz			1916 DCA			50/70 "		
"			1913 DCD			90/125 "		
"			1905 HV70			95/125 "		
"			1919 NTC2			100/140 "		
"			1921 NTC4			170/235 "		
"			1907 V27			260/330 "		
Stabilne vročeparne-visokonapele lokomobile			Vozeče vročeparne-visokonapele lokomobile					
Wolf			1906 OHF1			12/22 PS.		
"			1907 OHF3			18/30 "		
"			1911 NHF5			22/39 "		
"			1917 AHF4			26/48 "		
"			1921 AHF6			45/75 "		
"			1921 AHF7			53/90 "		
"			1921 AHF8			70/110 "		
Lanz			1917 AP			20/32 "		
Stabilne nasičene-parne-vezalne lokomobile			Stabilne nasičene-parne visokonapele lokomobile					
Lanz			1900 CRO			100/150 PS		
Badenia			1906 EBF			10/17 PS		
Lanz			1902 GFA			13/22 "		
Badenia			1906 HEA			16/28 "		
Lanz			1908 ZAH			18/35 "		
"			1901 RAE			24/39 "		
"			1905 ZGH			25/38 "		
Wolf			1906 ZOZ			28/44 "		
Lanz			1906 ZGK			45/67 "		
"			1907 ZGO			53/82 "		
Vozeče nasičene-parne visokonapele lokomobile								
Wolf			1900 8FZ			11/18 PS		
Lanz			1907 ZAG			13/24 "		
"			1897 HA			16/26 "		
Wolf			1901 12FZ			15/25 "		
Lanz			1917 LOS			17/28 "		
"			1918 ZH			18/35 "		
"			1912 AQS			24/38 "		
"			1913 LQS			24/40 "		
Hofherr			1916 12er			24/40 "		
Lanz			1910 ZM			28/52 "		
"			1904 ZK			35/62 "		
"			1906 VZO			50/70 "		

Takoj dobavimo
tvorniške nove tračnice
profil 65/7, dalje sistem XXIV-a in X-a skupno
3 vagonce. — 6 kom. novih koritastih vagončkov
(Muldenkipper) — 600 mm — 1 m³ vsebine ter
2 vagona betonskega železa 10 m/m.
„KOLOPERRA“ Brod nŠ Badaličeva 16.

Nova založba r. z. z o. z.
Ljubljana, Kongresni trg
(poleg Vzajemne posojilnice — ob Zvezdi)
priporoča za začetne šole vse šolske knjige in potreb-
ščine: zvezke, papir, peresa itd. Opozarjamo na zalogo
knjig: Iv. Cankar: Podobe iz sanj (III. izdaja), Julij Cezar
(prevel O. Zupančič). Dotiskan je ODIP (prevel Sovrē).
:-: Postreže lahko z vsako knjigo tudi iz inozemstva. :-:

**Paprne
sponke**
— TIGER —
Trgovci
Industrijalet — Pisarne
zahtevajte v papirnih trgovinah samo
izdelke domače tvrdke
TIGER d. z o. z. LJUBLJANA
MLIN
z vsem gospodarskim poslopjem ob stal-
ni vodi in nekaj zemlje pod ugodnimi
pogoji napredaj. Vse stanovanje je z
opeko krito. Zraven je tudi preša z vso
pripravo za izdelavo olja. Vsa pojasnila
daje Marija Zadravec, Lešnica, p. Ormož.

Mala vodna sila
z mlinsko pravico in starim
mlinskim poslopjem na Kranj-
skem, se da jako poceni v
najem. — Naslov pri uprav-
«Slovenca» pod šte. 3258.

MIŠI, podgane, stencice, ščurki
in vaa golazen mora poginuti, ako porabljate
moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena
urestva, kot proti poljskim in hišnim mišim
K 16, za podgane K 20, za ščurke K 26, za ste-
nice K 15 uničevalce moljev K 10 in 20; proti
mrčesom K 10 in 20; mazilo proti ušem pri
ljudih K 10 — in živini K 10 —, za ubij v obliki
in verhu K 10 in 20; proti mrčesom na sadju
in zelenjavi proti mravljam K 10 in 20. Pošljite
po povzetju Zavarovalne družbe.
M. Jün er, Peirijaska ul. 3. Zigreb 39.
Prevozom pri vseh odjemih posust.

Potniki v Ameriko pozor!
United American Lines Inc.
prevažata potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:
Hamburga—Southamptona in Cherbourga v New-York.
Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja:
Simon Kmetec
zastopnik za Slovenijo
Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 26.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu).
Brzjavke: Kredit Ljubljana. Telefon št. 40, 457 in št. 548.
Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vredn. papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi
in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

BERSON

GUMIJEVE PETE

in PODPLATI

ohranijo Vam obutev
trpežno in
elegančno

Dobe se v vseh boljših trgovinah z usnjem ter na debelo pri
BERSON-KAUČUK d. d., ZAGREB, WILSON TRG 7.

BAKRENE KOTLE

po 40 in 60 litrov vsebine, so-
lidno izdelane, ima v zalogi

Metalokemika d. d.
Zagreb, Strossmayerova ul. 6.

Zahtevajte ponudbo!

Zaloga:

Stanko Žargi & Co., Ljubljana, Martinova c. 15.

LEGITIMACIJE

za

Graški velesejem

od 26. avgusta do 3. septembra

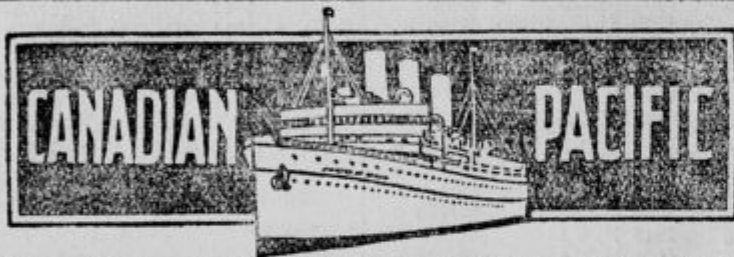
se dobijo pri

Kr. dvorni specijaciji »ORIENT« d. d.
podr. Ljubljana.

SODNA ULICA ŠTEV. 3.

Telefon 463.

Telefon 463.

NAJVEČJE TRANSPORTNO PODJETJE SVETA

EVROPA

CANADA

AMERIKA

Samo 4. dni na odprtem morju.

Najhitrejša in najboljša zveza preko **HAMBURGA, ANTWERPENA**
I CHERBOURGA z glasovitim »EMPRESS« parobrodi.

Odhod vsak teden.

CANADIAN PACIFIC, Zagreb, Jurišičeva ulica 30.

Parna žaga Fran Ravnikar

mesini tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne
vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Bosanska Solvay tvornica d. d. Lukavac

išče konstruktora,

koji je vješt u brzom i točnom risanju planova, mašina i mašinskih
dijelova. Reflektira se na mladu silu, koja je svršila mašinsko ode-
ljenje jedne srednje tehničke škole. — Cij. ponude uz naznaku plate
neka se pripošalju na ravnateljstvo tvornice.

Stolpne ure

popravlja IVAN SELISKAR
urar v Ljubljani, Zadruga ulica št. 10.

Dr. ing. MIROSLAV KASAL

Oblastveno poverjeni stavbeni inž. in mestni stavbenik
LJUBLJANA, GRAD.ŠČE 13.

Stavbeno podjetje in
tehniška pisarna za
betonske, železobe-
 tonske in vodne
zgradbe, arhitekturo
ter vsakovrstne vis-
ke stavbe.

Izvršitev! - Projektiranje!

Kolesa

avtomobili, deli in oprema
pnevmatika

najceneje

na drobno
na debelo

J. Gorec,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 41.

Lastne garaže in delavnice.

All ste že okusili „LUKUL“ ???

Naš prvi edini domači južni izvleček

(zabelo), ki **prekaša** vsled izdatnosti,

okusa in cene vse druge izdelke,

izdeluje: „LUKUL“ družba z o. z. v Ljubljani.

Zahtevajte v vseh trgovinah!

Ne pošiljajte našega denarja v tujino!

Popolnoma varno naložite svoj denar v VZAJEMNI POSOJILNICI V LJUBLJANI

r. z. z o. z. — sedaj poleg nunske cerkve,

l. 1923 v svoji lastni palači ob Miklošičevi cesti poleg
hotela „UNION“.

Hranilne vloge se **5%** brez odbitka rentnega in
obrestujejo po invalidskega davka.

Vloge v tekočem računu se obrestujejo po **4½%**

Hranilne vloge vezane na dobo četrta leta po **5¼%**
na dobo pol leta po **5½%**

SLAVENSKA BANKA d. d.

Podružnica
LJUBLJANA

preje Jugoslovanska Union-banka

ZAGREB

BEOGRAD

Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona,
Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek,
Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja
Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Budapest: Balkan Bank r. t.

Afilacije:

Split: Jugoslavenska industrijska banka.

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavnica in rezerve 200.000.000 K.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Prometni zavod za premog

d. d. v
LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
**prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in do-
mačo uporabo, kovaški in črni premog ter jajčne brikete**

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/II

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Telefon št. 21.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, ŠIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Interesna skupnost s: Sveopće Znanstveno banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Kar-
lovcu ter Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad čez K 60.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema
vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskr-
buje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi
pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.